КРАКІВСЬКІ ВІСТИ

Народній часопис для Генерального Губернаторства

Krakauer Nachrichten
Ukrainische Volkszeitung
für General-Gouvernement

ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В ТИЖДЕНЬ

Адреса Редакції і Адміністрації: Krakauer Nachrichten, Krakau, Karmeliterstr. 34, II.

ТЕЛЕФОНИ:
Дирекція 137-42
Адміністрація 230-39
Редакція 230-39
Друкарня 102-79

Відділи: Ярослав, Головна 19, Холм, — Сянік.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . зол. 2.50

Ч. 6. Краків, 25. січня 1940. Рік І.

Кара смерти на спекулянтів

за охорону працюючого населення перед визиском

Генеральний Губернатор мін. д-р Франк твердою рукою загамував розвиток подій, що лишені самим собі, могли довести до непередбачених наслідків для місцевого населення. Злочинні елементи взялися до роботи, щоб використати положення на занятих землях по закінченні военного походу на Сході для своїх користей, і щоб нечуваною спекуляційною акцією виссати останні соки з народу. Спекулянти ховали харчі, підбиваючи одночасно на них ціни.

Проти цих злочинців, які нарушують впорядковане господарське життя, виступлено тепер з безоглядною строгістю. І так появився розпорядок Генерального Губернатора, який накладає важкі кари, а в деяких негідних випадках навіть кару смерти на тих, які домагаються або платять неоправдані високі ціни і в цей спосіб шкодить загальному доброві.

Також ті особи, які зберігають товари, усуваючи їх від нормального товарового обороту або платять зависокі ціни, будуть справедливо покарані.

Виміна 100 і 500 зол. у повному ході

= Від понеділка 22. ц. м. рано почало населення в цілому Генеральному Губернаторстві складати 100 і 500 золотові банкноти до депозиту. Власники цих зложених до депозиту золотівок дістануть пізніше нові більони.

З оголошеної у пресі заяви проф. Млинарського, президента нового Емісійного Банку виходить, що апарат цього-ж банку буде з весною вже в повному складі і тоді видаватиме новий більон. Розбудова Емісійного Банку буде тим лекша, що теперішні філії Німецької Кредитової Каси стануть філіями Емісійного Банку.

Як виходить далі зі заяви през. Млинарського 500 і 100 золотові банкноти приймають до депозиту філії Німецької Кредитової Каси і девізові банки. Щоб улекшити громадянству складання більонів можна скористати під деякими умовинами з посередництва інших банків. При цій нагоді проф. Млинарський виступив рішуче проти поголосок, що їх в останніх днях ширили невідповідальні елементи, будьто би складання до депозиту більонів Польського Банку мало щонебудь спільного з примусовою позичкою. Ясно — заявив проф. Млинарський — що ніхто навіть не думав про таку акцію і населення, яке працює може бути певним, що гріш не втратить на вартости.

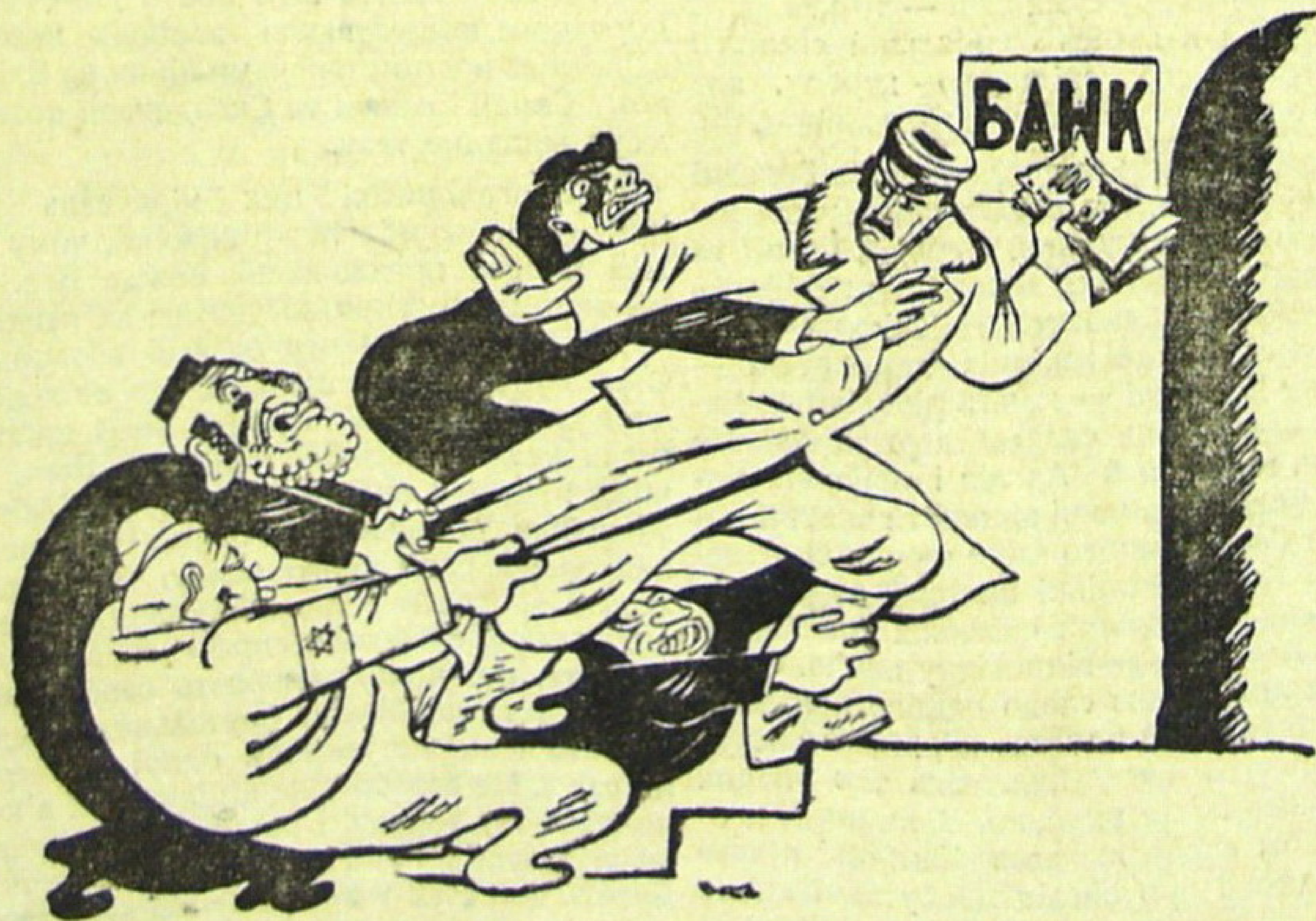

Ні, панове спекулянти, на моїх грошах не доробитеся.

Стабілізація валюти

Краків, 24 січня 1940.

Звідкіля дістати гроші на державні видатки? Це складне питання, над яким мозоляться міністри скарбу та їхні дорадники по всіх державах світу. Колишній польський уряд розвязав його просто і радикально. Скільки разів треба було грошей, пускали в рух друкарську машину — і гроші плили з неї, скільки треба було. Машина працювала так справно, що перед війною кружляло в Польщі банкнотів без покриття на $1\frac{1}{2}$ міліярда золотих.

Без покриття? Адже ж польська валюта мала покриття в золоті. Без сумніву, але ще кілька місяців перед вибухом війни появився декрет, який дозволяв на дуже велику емісію банкнотів крім тих, що мають покриття у золоті. Що значать такі „повновласти" в руках пп. Складковських, Квятковських і їм подібних — це було всім ясне. Важко було знайти навіть поляка, який мав би довіря до золотого та не чекав з дня на день карколомної інфляції. Перед усіми банками, зокрема перед ПКО („певність, довіря...") стояли безконечні черги людей, обєднаних одною думкою: щоб видобути зложений гріш і якнайскоріше позбутись його, купуючи щонебудь і за якунебудь ціну.

В таких умовинах мусіло буйно розвинутись „паскарство". Чому не брати, коли дають? Коли платять кожну подану ціну, замість віддати „паскаря" в руки поліції? Не диво, що ціни скакали щораз то вище. Щоб позбутись непевної польської валюти, населення купувало всякий товар у такій кількости, що він кінець-кінців вичерпувався; ціна на нього підходила до неймовірної висоти, а це дальше захитувало довіря до золотого. Ще й до того підчас війни обіг банкнотів поважно збільшився: державні урядовці дістали 3-місячні платні, підчас панічної втечі розкрадено деякі транспорти грошей. Що легко приходить, легко його видають — зокрема коли це задрукований папір, в якого покриття та справжню вартість ніхто не вірить.

Не знати, як далеко була б пішла девалюація золотого, спричинена тими всіми чинниками, якби війна не була увільнила краю від його недорослих господарів та не віддала його у досвідні руки. Німецька влада стабілізувала золотого на дуже корисному, приблизно довоенному курсі 2:1 (два золотих за одну марку) спираючи його на німецькій валюті. Ціни стабілізувалися, торговля почала йти нормальним ходом. Що ж, коли населення не може забути, що золотий був валютою сумнівної памяти Польщі, не може набрати довіря до банкнотів, що їх з таким розмахом друкували пп. Складковські й Квятковські. Здеморалізовані давнім безладдям народні маси не можуть отрястись з психози масових закупів, шастання грошем, потурання „паскарству". Хоч опертий на марці золотий стоїть твердо, ціни пішли в останніх часах сильно вгору, споживчий ринок деяких великих міських осередків опорожнився з го-

вару. Населення щораз то більше терпить від стану, що його само легкодушно витворило.

Німецька влада не думає довше терпіти цього положення, витвореного невихованими масами і несовісними спекулянтами. Щоб спинити мешканців Ґенерал-Ґубернаторства у їхньому самогубному гоні до доріжні та злиднів, рішено енерґійно упорядкувати торговлю (над чим спинимось у черговому числі) та безпосередньо звязану з нею валюту. Минулого тижня призначено керманичів недавно створеного Емісійного Банку в Ґенерал-Ґубернаторстві, який під весну переведе конверсію дотеперішньої польської валюти на нову, призначену для Ґенерал-Ґубернаторства.

Подробиці емісії нових банкнотів ще нам не відомі; відомо лише, що їхне частинне покриття творитиме земля і взагалі нерухома власність та праця. Під цим оглядом нова валюта буде зближена до німецької, яка з добрим вислідом зірвала з традиційним золотим покриттям та сперлась на живіших, реальніших цінностях.

Узалежнювати стійність валюти від покриття у золоті це перестаріла засада людей, яких світогляд замикається у відомому американському вислові: „кілько долярів варта людина?" себто кілько долярів вона має. Не від самого капіталу залежить господарська спроможність людини, а від характеру і знання — від здібности доброго використання цього капіталу на творення нових багатств. Таксамо і про господарську вартість держави (якої мірилом є стійність валюти) рішає не кількість золота схованого у пивницях емісійного банку, але це все, від чого залежить продукційна спроможність державного господарства. Що поможе золоте покриття валюти, коли рільництво, промисл та інші ділянки народнього господарства підточені спекуляцією, визиском, клясовою боротьбою, коли страйк або ошуканча афера можуть кожночасно потрясти продукцією держави, її спроможність творити нові багатства, виконувати зобовязання?

Приблизно на таких засадах буде мабуть побудована нова валюта, що стане основою впорядкованого господарського життя краю. Йде про те, щоб привернути нормальні ціни, нормальну торговлю, нормальне постачання предметів першої потреби. Йде про забезпеку народніх мас від визиску і злиднів. Тому все населення Ґенерал-Ґубернаторства мусить піти назустріч цій важній ініціятиві німецької влади, мусить з повним довірям піти їй на руку у підготові емісії нової валюти, яка зачинається тимчасовим складанням 500- і 100-золотових банкнотів у державних банках.

Галіт.

Як Франція підвела Польщу

Нові документи німецького міністерства закорд. справ

Два звіти німецької амбасади в Парижі про розмови спеціяльного мужа довіря з французьким міністром маринарки Кампінкі — творять зміст третьої урядової німецької публікації, що появилися з приводу французької „Жовтої Книги". Оба звіти з 10. і 20. квітня 1939 подають заяви мін. Кампінкі, що торкаються нового положення у звязку з повстанням Протекторату Чехії та Моравії, військових можливостей мілітарного виступу західніх великодержав проти Німеччини, чи пак оси Берлін — Рим і вкінці ролі Польщі. **Отже Кампінкі вважав уже у квітні минулого року війну проти Німеччини не тільки неминучою, але також і необхідною. Він говорив зовсім отверто,** що треба скінчити зі штучним продовжуванням мира за всяку ціну. З цим поглядом зовсім погоджувався начальник французького ґенерального штабу Гамелен, начальник адміраліції адмірал Дарлян і начальник військової канцелярії премієра Далядіе, ґенерал Декан.

Кампінкі, любимець премієра Далядіе, і тому речник французького уряду, не робить ніякої тайни з того, що уважав нельоґічним істнування коридору і відділення Данціґу від Німеччини, таксамо зрештою як цієї думки був цілий світ. Одначе він побоювався, що між полк. Беком і німецьким міністерством закордонних справ могло би прийти до порозуміння у невирішених справах. В такому випадку він сподівався димісії мін. Бека. По такому уступленні Варшава вважала б Данціґ і коридор непорушними справами, що змусили-б Францію та Анґлію автоматично до війни.

В першій розмові Кампінкі заявив мужеві довіря німецької амбасади, що Европа внаслідок політики Німеччини, передовсім прилучення Чехословаччини, втратила так сильно рівновагу, що їй загрожує вже зовсім геґемонія Німеччини. Европа мусить цій геґемонії або підпорядкуватися, або протиставитися. **Одначе тому, що Анґлія та Франція рішилися вибрати це останнє, Кампінкі вважав війну неминучою.**

Французький міністр маринарки злегковажив собі військову силу Німеччини в **такий** просто божевільний спосіб, що — **на його думку** — на випадок війни **Німеччина матиме цілий світ проти себе за винятком Італії та Японії.** Французькі військові кола були за війною. Остання розмова міністрів і представників ґенерального штабу у справі оборони краю довели до заяви ґен. Ґамелена того змісту, що стратеґічне й військове положення Франції дозволяє без найменшого сумніву думати про переможну війну.

На вступі своєї другої розмови Кампінкі торкнувся справи Польщі. Він був тієї думки, що Німеччина безумовно пічне акцію проти Польщі, що буде причиною до вибуху війни.

Очевидно Німеччина вважала за відповідне стриматися з розвязкою справи коридора, бо виходила з заложення нельоґічности його істнування, як і факту відділення Східної Прусії від цілости Німеччини. Тому Компінкі вважав, що ця справа не стріне особливих трудностей.

Одначе західні демократії дійшли до такого психольоґічного наставлення, що виключало можливість розвязки цих проблем без сили. Якщо Франція готова виступити збройно за Польщею, а її готовість не підлягає найменшому сумнівові — то цей факт не випливає з якоїсь спеціяльної симпатії для загроженого східнього народу, але просто з бажаня стримати німецький розгін.

Щож торкається положення на Балкані Кампінкі заявив, що **західні демократії заґарантують незалежність Румунії, Греції та Югославії навіть тоді, якщо вони не будуть годитися на такі ґарантії.** На Середземному морі морські сили західніх демократій — на думку Кампінкі — мають рішучу перевагу над морськими силами держав оси. Незалежно від того й Анґлія і Франція можуть в кожній хвилині замкнути всякий доступ до Середземного моря маючи численні морські бази. Кампінкі цинічно додав, що і в Абісинії і в інших частинах італійської імперії Анґлія веде відповідну акцію. Отже вистане лише одне слово одного поважного анґлійця, щоб почався збройний виступ автохтонного населення. Ось так упадок цілої імперії вже рішений. З таким теж оптимізмом висловлювався Кампінкі підчас цієї розмови про вислід майбутньої війни.

З черги муж довіря німецької амбасади в Парижі подає у свому звідомлені ось що:

...имое запевнення, що Німеччина нікого не заатакує, себто не доведе до военного стану спричинило заяву, що небезпека війни не залежить безпосередньо від одностороннього виступу Німеччини, але далеко більше від того, що німецька політика може витворити таке положення, яке може приневолити Францію до війни проти Німеччини. Вкінці Кампінкі заявив, що — на його думку — було б недоцільним пересувати речинець военного вирішення справи. В такий то нечуваний спосіб Кампінкі заохочує користати на часі. Чому? Бо час працює проти Франції і в майбутности таке буде діятися. Найбільше відповідальні військові чинники теж були цієї самої думки — читаємо в цьому вельми цікавому документі.

У цих міркуваннях французького міністра маринарки Кампінкі нема ніодного слова про ствердження Німеччиною виключної вини західних великодержав за війну, у справі недотримання зобовязань супроти Польщі і про те, що вже від Версалю неможливо було вдержати — анґлійсько-французьку геґемонію хочби навіть і насильно.

Навпаки високий французький достойник не має ніяких сумнівів, що Франція та Анґлія, яких спільні інтереси треба спеціяльно підкреслити, зацікавлені в тому, щоб залишити життєві вимоги Німеччини незаспокоєними.

Це ствердження є вершком суперечностей облудних промов льондонських парисьських політиків, які постійно намагалися доказати Німеччині, що полагодження її вимог є можливе, але лише мирним шляхом. Одначе ні Льондон ні Париж не думали про це поважно. Вони бачили, як Німеччина обєднується, ствердили з острахом, що вона, зєдинена внутрі, може розвязувати свої зовнішні життєві справи, і тому рішилися за всяку ціну примусити її впасти на коліна.

Легкодушність, з якою ставилася Франція та Анґлія до німецької військової сили та перецінювания своїх власних военних можливостей — були просто злочинні. Польщі потребували обі західні демократії тільки як ...коника. Побоювалися, що Варшава й Берлін можуть дійти до порозуміння і в цьому випадку були готові вислати на вулиці маси, щоб при їх допомозі віддати владу своїм прихильникам і так змусити Польщу до війни. Про дійсні симпатії до Польщі не було ніякого сліду. — Варшава була тільки засобом, ціллю була війна.

Про Італію згадав Кампінкі, що її імперія підмінована анґлійськими аґентами та що вона „полонена на Середземному Морю".

Невтральним державам звернув увагу, що всі вони мають піти проти Німеччини. Горячкове пошукування західніх великодержав за новими теренами війни на Близькому Сході, Балкані та Скандинавії потверджує лише цю тезу.

По оголошенні цих міркувань мін Кампінкі, зрозуміє тепер кожний, чому кожне мирове предложення вожда Вел. Німеччини було згори засуджене на невдачу. В Мінхені погодилися західні великодержави на німецький плян, бо ще не довіряли власним силам. Одначе вони використали радо польський параван. Вони бачили в ньому останню нагоду здійснити знищення Німеччини. Роками працювали над здійсненням свого пляну. Одночасно хотіли відіграти ролю оборонців і заступників мира, свободи і справедливости. Одначе те, що вони називають свободою, є в дійсности найбільше брутальним і безсоромним використуванням одної четвертини світа. Це безсоромне вмішування в кожну німецьку справу, і безоглядне запрягання всіх народів для своїх цілей. Німеччина мусить цей стан у кожному випадку раз на завжди зліквідувати.

——o——

За розбудову молочарської кооперації

Землі, заселені українцями на терені Ґенерал-Ґубернаторства, мають дуже корисні умовини для розвитку молочарства. — Якщо на цих землях кооперативне молочарство не розвинулося як слід, то головна в тому вина попередньої влади. Орґанізатори „Маслосоюзу" мали доступ на Лемківщину дуже утруднений, на Холмщину взагалі внеможливлений. Тому вспів „Маслосоюз" заложити дуже мало молочарень на цих наших землях.

І так на Лемківщині вдалося з великим трудом оснувати дві молочарні: в Бонарівці та останніми роками в самому Сяноці. В Перемищині залишилися по цьому боці Районові Молочарні у Вишатичах і Дрогоєві. Ця молочарня засобляла відділ „Маслосоюзу" в Перемишлі переважно повним молоком.

В Ярославщині залишилася тільки одна Р. М. в Дубні, яку перед півтора роком влада закрила нібито з огляду на недостачу відповідного льокалю, в дійсности тому, щоб таким чином підсилити банкротуючу польську молочарню в Тринчі. З Р. М. в Любачеві остала по цьому боці всього три сметанкові збірні: в Жукові, Дикові і Чесанові. В Сокальщині залишилася одна зі сильніших Р. М. „Маслосоюзу" в Белзі втративши всього на всіх 30 — тільки дві збірні зі свого району. Ця молочарня має власний модерний будинок і є частинно змеханізована.

З Р. М. в Сокалі залишилося тільки кілька збірень з Угриновом, де колись була самостійна Р. М. яку свого часу злучено з Р. М. в Сокалі. На Холмщині мав „Маслосоюз" тільки одну молочарню в с. Бересте коло Грубешова. Цій молочарні заборонила польська влада доставляти масло до „Маслосоюзу" два місяці перед війною. Цих сім молочарень, що залишилося по цьому боці — це — за виїмком Белза — самі слабші молочарні. В кожному випадку стан далеко не відповідний потребам нашого населення по цьому боці. — З підприємств „Маслосоюзу" остало по цьому боці одна крамниця в Перемишлі на Засяню, відділ у Катовицях з двома крамницями і відділ у Бельську теж з двома крамницями. Ось такий стан залишився по цій війні. Від того часу минуло кілька місяців і за той час богато дещо змінилося.

Відділи „Маслосоюзу" на Шлеську працювали безперервно і працюють теж і дальше. Частину відділу в Перемишлі перенесено на Засяння і тут продовжує працю в менших розмірах. Крім того заложено новий відділ в Ярославі при вул. Гавптштрасе 7, а з днем 1. грудня м. р. урухомлено набілову і машинову крамницю в Ярославі. Обі ці крамниці працюють надсподівано гарно при трудних нинішних умовинах. — Далі заложено відділ „Маслосоюзу" в Холмі при вул. Любельській 28, де від 1. лютого ц. р. урухомиться набілову крамницю.

Всі названі молочарні „Маслосоюзу" вже урухомлені. Молочарню в Дубні перенесено до кращого осередку — до Лежайська. Переведено теж підготовку до оснування Р. М. в Порохнику.

Більша праця жде орґанізаційний відділ „Маслосоюзу" на Холмщині. Тамже 28 молочарень, які належали до чужого Молочарського Союзу. Їх прийдеться перебрати. Є це переважно менші молочарні з ручним погоном, які треба буде вкоротці переорґанізувати в більші Районові Молочарні. Членство в цих молочарнях мішане. Більшість членів звичайно українці, частина німців і поляків. Дотеперішна управа цих молочарень це в більшости, а подекуди і в цілости в руках поляків. При добрих умовинах, Холмщина повинна стати основою нашого молочарства по цей бік Бугу і Сяну.

В Сокальщині прийдеться створити нову Р. М. в Угринові.

На Лемківщині плянується теж оснувати кілька нових молочарень по докладно переведенім досліді терену. На загал 30 добрих Районових Молочарень повинні обхопити цілий наш терен у Ґенерал-Ґубернаторстві.

По наладнанні орґанізаційних справ у терені відбудуться установчі загальні збори „Маслосоюзу" в Ярославі, де вирішиться справи централі, статуту та проводу Молочарської Кооперації.

М. Х.

Як Ярославщина працює

Відрадним явищем є завзяття і праця українського громадянства містечка Порохника та його околиці, що проявляє живу діяльність в розбудові культурного й господарського життя. Міщани й селяни беруть на себе радо всі обовязки, що накладає на них наказ хвилини. Кожний тиждень позначується новими успіхами, новими надбаннями, при спільних зусилях незаможнього українського населення. Всі оці кооперативи, читальні „Просвіти", „Маслосоюзи" — це твори збірного зусиля українського громадянства.

Двацять років безглуздої господарки польської влади можна сміло назвати двацятьлітним нищенням українського національного життя, тієї праці, що вимагала стільки зусиль і важкого труду.

І тому з тим більшим признанням треба підкреслити заслуги місцевого українського населення, яке видержало гідно на своїй стійці, висуненій далеко на захід, серед ворожого окруження й натиску, та що не заломилося під тим натиском ворожих хвиль. Українці Ярославщини були міцним заборолом, твердою скалою, об яку відбивалися найгрізніші ворожі буруни.

Топер, коли настали кращі часи, сприятливі для всебічного розвитку українського національного та господарського життя, праця на цих ділянках поширюється й поглиблюється, бо відростають крила та розмах летіти назустріч сонцю золотому.

Г. Я.

Основна провірка цін по крамницях у Кракові

Минулого вівтірка, 23. січня, відбулася у Кракові провірка цін у споживчих крамницях. Одночасно влада замкнула та опечатала всі крамниці з текстильними та шкіряними товарами. Управа міста Кракова заборонила 23. ц. м. продавати й купувати льняні, бавовняні та вовняні товари. Заказ обіймає матеріяли й готові вироби. Всі крамниці мають перевести інвентуру, при чому треба списати всі товарі, які є у крамниці, на складі та в дома. Нове відкриття камниць, охоплених цією акцією, залежне від дозволу влади.

——o——

Б. Бережанський

Зимова пригода

Пів сотні літ, — це не жарти! Чого то не пережив чоловік за цей довгий час! Скільки радощів промайнуло і скільки тривог прошуміло, понад тобою і — в тобі! А все ж таки, як згадаєш, то зимно пробігає по тілі, від ніг до голови і хоч перед годиною буцім повечеряв, то чуєш, що хочеться їсти...

Ось вам і вступ. А тепер до речі!

Так тоді перед пів сотнею літ без мала, була зима така гостра, як тепер. Морози, аж тріщало. Навіть пастух Василь, що звичайними зимами босоніж ходив, не скидав своїх нових, юхтових чобіт. А бабуся Настя, що була вестальною нашої хати, не вилазила з комірки. У тій комірці були гирла до всіх печей і вона через цілу днину кидала до них по черзі грубо рубані полина. Туди їй навіть їсти доносили, там вона і спала. Тепло було бабусі. Нам також. І дійсно, гріх було би нарікати на тую частину гострої зими, що її довелося пережити в батьківській теплій хаті. Але минуло Різдво, минув Новий Рік, посвятили з леду вирубаний хрест на ріці, прийшлося на жаль вертатися до книжок і до професорів, до закопчених саль у старім університеті біля костела святого Миколая.

Кілька днів відтягалося виїзд. „Временник Ставропігійського Інститута" віщував незабаром відлигу, та мороз „Временника" не хотів слухати, тому то й вирішено на родинній раді, що мені завтра треба рушати в дорогу. По вечсній і то дійсно вчесній пополудневій каві, заїхали залубні перед ґанок, мене вдягнено в батьків кожух, підперезано ременем, обтулено бараницями, ляснув батіг, батько зробив хрест над нами і коні форкаючи рванули з місця.

Вистоялися і бігли радо, ніби глумилися з морозу. Що нам зробиш?

Мороз щіпав, вітер шарпав, серце в дзвінку при дишлі замерзло. До того наraз, як не сипне снігом, буцім десь угорі велитенські мішки порозвязувалися і сиплеться з них студена, грубо мелена мука.

Але якось заїхали ми щасливо до Зарванички, де звичайне сідалося на залізницю до Львова. Питаюся, коли відходить поїзд, а мені кажуть, що він нині не піде, бо у Плугові міст геть снігами завалило. Треба їхати до Золочева.

Так — їдемо!

Ледви добилися ми до того Золочева, а там нова несподіванка: поїзд до Львова не піде, бо залізничний шлях задуло, треба чекати, аж прочистять.

Що тут робити? Ніч, сніговія, назад вертатися годі, бо то аж шість, а може й сім миль, треба їхати зі стації до міста й заночувати в якімсь заїзді, що шумно зветься готелем. Поїхав. Але таких, як я було більше, вже від попереднього поїзду. Всі „нумери" в готелях були зайняті і мені довелося ночувати в стриховім „покоїку" в готелі Гросскопфа. З того, що імя затямив можна вносити, як він (цей покоїк) вбився мені в тямку. І не міг не вбитися. Низький, що годі було стати в повний ріст, віконце під стелею, піч така гаряча, аж тріщить, а на хаті зимно, як в ледівні.

Але від чого батьків подорожний кожух, куплений у Гусятині. Накрився я ним і спав, як пан.

Гірше було з миттям рано. Розбивав, розбивав лід у мидниці, а тоді покликав „кельнера", щоби приніс окропу.

Розпустили, обмився я і пішов на снідання до якоїсь цукорні. А там народу, як на ярмарку. Добра кава, свіжі булочки, жидівські і віденські, кайзерки, до того тісточка, масло до хліба, бриндзя, все чого лиш душа забажає.

Забув чоловік, про Львів і колльоквія — якось воно буде.

По сніданні ґазети, а там і до обіду недалеко. А обід, — Їдж і розпережися! Одна страва від другої краща. Навіть окоцімське пиво є, а про бережанку (горівка варена з жита) навіть згадувати нема що. За обідом розмова. Вже й знайомі знайшлися. Шахи — доміно — карти. От добродійства культури. Так сказати: елемен-

Як хлібороб повинен прийти до господарської рівноваги?

Воєнна хуртовина перекотилась безпощадно по нашій землі. Відчув її кожний, але мабуть найбільше відчув її наш хлібороб. Звичайно при всяких таких потрясеннях найперше терпить селянин, і то тим більше, чим хліборобський стан зле поставлений в дотичній державі. Треба признати, що завдяки безглуздій політиці колишньої польської держави селянство як головна та підставова верства суспільного ладу держави, була відсунена на далекий сірий кінець. І тому не диво, що при ударі воєнної хуртовини найбільш потерпів цей стан, бо відомо, що недуга найскоріше атакує нйслабший орґанізм, або найслабшу складову частину орґанізму.

Одначе годі сидіти з заложеними руками, треба дальше жити і дальше відбудовувати втрачене, але вже творити нове сильне, на твердих основах. Треба взятись за поправу та наладнання свойого господарства. В чергових статтях обговоримо поступнево всі галузи господарства. Нині подамо лише як повинен господар направити свою годівельну господарку, щоби привести її до нормальної рівноваги.

Якже-ж потерпіла годівельна господарка нашого хлібороба? Як всюди так і тут крайна безплановість польської влади вже в перших днях війни привела до повної руїни годівлю сільсько-господарських тварин. Отже зареквіровано передовсім найкращих розплідників, забрано для війська найкращий расовий молодняк, та найкращих молочниць, бо „на око" найкраще виглядали. Далі забрали багато коней. — Що ж з пашею? Пашу забрано, а багато ще не зібрано з поля. Тому тепер стан такий, що господар остався без коней, або їх є в селі дуже мало, без добрих, або й якихнебудь бугаїв як розплідників, без розплідників кнурів, з лихими молочницями, бо добрі зареквіровано для війська, та з великою недостачею паші. Але годі сидіти зі заложеними руками і чекати аж само зміниться на краще, і треба самому вже починати працю.

Передовсім якщо в господарстві осталась коняка, хай хлібороб заздалегідь вже тепер підбирає собі сусіда, з яким міг би спрягтись, бо купити коняку нема де, а до цього так дорого коштує, що не має змоги її купити.

Щож робити з годівлею рогатої худоби? Передовсім треба постаратись про доброго розплідника. Якщо такого нема в селі треба памятати, щоб від злих розплідників не лишати телят до хову. Корови добре відживляти. Це не треба розуміти так, щоб давати богато їсти, але треба добре обчислити чи паші, яка ще осталася господареві, вистарчить до весни, до нової паші. Бо краще і розумніше давати по меншій пайці корові, але рівномірно, ніж відразу видавати пашу, а пізніше, щоб корови голодували. Обчислити це легко. Знаємо, що денно корові треба коло (залежить від величини корови і від усього кілька дає молока) 4—5 кґ сіна або конюшини, 2—3 кґ соломи, коло 15 кґ. бураків, або 7 кґ. бараболь та 1—1½ кґ. ґрису. Те все перечислити на дні і вже будемо знати на кілько паші вистане. Якщо-б не вистарчало паші і не було де докупити, то денну пайку треба зменшити. — Якщо паші бракує і не має її де і за що купити, то найкраще заздалегідь продати в першій мірі телята, опісля старі корови. За те корови треба добре доглядати та дати їм чисте, здорове приміщення.

Те саме подбати в годіблі свиней. Не лишати на вихов молодника від зле відгодованих штук, та від злих розплідників. Найкраще лишати від літніх опоросень.

Головним завданням господаря є передержати свої с-г. тварини до весни, щоб вони не потерпіли від браку паші.

Найважнішим завданням господаря вже тепер подумати про пашу для своєї худоби. Головним клопотом є подбати про насіння пашних рослин та підбір його. — А що насіння здобути не буде легкою справою, то найважнішою і найбільш клопітливою справою є закуп пашних насінь. Це треба робити вже завчасу через свої кооперативи — Повітові Союзи, щоби вже наперед знали запотребування і своєчасно підшукали у насінних фірмах.

Коли господар перегодує свою худобу до весни, а на весні засіє собі відповідну кількість паші, то прийде до сякої такої рівноваги своєї годівельної господарки. Щойно тоді зможе думати про підбір годівельного матеріялу, але це справи дальші і їх буде робити через свою господарську орґанізацію.

Г. Р.

тарна катастрофа, vis maior — а ти ї вусом не моргнеш. По обіді підвечірок, а там і вечеря, а по вечері Гросскопфова стрихова кватирка і батьків знаменитий кожух.

Другий день з такою самою програмою, тільки людей наїхало ще більше, ще більше снігу кругом, а за те сипав менше і окоцімського нема, тільки бережанське пиво дають.

Прийшов третій день — вже й бережанського не стало і тютюну бракло і страви чомусь не такі смачні і порції менші, — ов лишенько! Питаєся, чому? Бо, бачите, забагато наїхало людей до міста і довозу зі сіл нема. А тут сніг паде й паде, ледви дороги від хати до хати прогортають. Люди їздять на стацію, питаються, коли поїзди до Львова пустять і вертаються з довгими носами назад. Ніхто не знає.

Так просиділи ми більше ніж тиждень. В ресторанах давали клюски й пироги, в цукорні не стало свіжих булочок і тісточок, бо топлива не було, по крамницях викупили ми не лиш ковбаси, але салямі, а врешті зійшли на сардинки. Скрізь по снігах валялися з них бляшані пуделка. І не один із нас відхорував тії сардинки. Та Бог ласкав. Щось восьмого, чи девятого дня розійшлися по місті вістки, що поїзди йдуть. Із міста до стації прокопано в снігах дороги, як тунелі, і ми пустилися дальше...

Пятьдесять літ, як не минуло, то незабаром мине, а як згадаю, то... знаєте що.

Гострий протест Японії в Льондоні

Минулої неділі 21. ц. м. пополудні анґлійський кружляк затримав японський пароплав „Асама Мару", 35 миль на полудне від японського побережжя. Одночасно анґлійський кружляк забрав до неволі — нарушуючи постанови міжнародного права — 21 німецьких урядовців з американського нафтового підприємства, які верталися японським пароплавом з Америки до Японії. З приводу цього наявного потоптання постанов міжнародного права і затримання японського корабля „Асама Мару" у найближчій віддалі від побережжа Японії склав гострий протест в імени уряду Японії віцеміністер міністерства закордонних справ у Токіо на руки британського амбасадора. Нота подає подробиці розшуків, що їх перевели анґлійці між 21 німецькими подорожніми забираючи їх опісля до неволі на свій кружляк у чому не міг їм перешкодити капітан японського корабля. Японський уряд пригадує у своїй ноті британському урядові, що — згідно з постановами міжнародного права — невтральний корабель обовязаний видати лише вояків зпоміж громадян нації, яка веде війну. Тимчасом британський воєнний корабель дозволив собі на таку нечувану примусову акцію супроти японського корабля і то на водах недалеко Японії. Японський уряд не може погодитися з тим і домагається від британського уряду основного вияснення. Одночасно японський уряд зажадав видачі 21 німців, що їх анґлійський кружляк узяв до неволі. Нота додає, що цей вчинок Анґлії викликав велике обурення в японському громадянстві, що така акція ще більше погіршить в майбутности відношення японської нації супроти Вел. Британії. З огляду на майбутні відносини між Японією та В. Британією японський уряд радить британському урядові, щоб добре призадумався над цією справою.

Капітан корабля „Асама Мару" потвердив, що британська акція була добре підготована. Британський кружляк виринув на овиді в год. 12.30 вполудне і при допомозі вистрілу затримав японський корабель в год. 12.45. Подорожні японського корабля заявили по його приїзді до пристані Йокогами, що згадана нечувана акція анґлійців і то недалеко японського побережжа викликала велитенське обурення між усіми подорожніми, зокрема між японцями. Два німецькі подорожні не хотіли йти до неволі. Одначе анґлійці предложили підчас розшуків за німцями точний список пасажирів, що його передала їм анґлійська розвідка. Цей безличний поступок анґлійців, що суперечить постановам міжнародного права, викликав велитенське обурення в цілій Японії. Одночасно до німецької амбасади в Токіо напливають з усіх кол обурених японців численні вислови симпатії.

——o——

Велитенські втрати анґлійської фльоти

Італійський щоденник „Тевере" оголосив нову листу 72-ох затоплених кораблів. З оголошених даних виходить, що від 4. січня ц. р. затонуло 200.000 тон, здебільша анґлійських торговельних кораблів. Від початку війни затоплено разом 1.233.000 тон. Обговорюючи ці втрати „Тевере" пише що ці цифри неймовірно великі як на такий короткий час тривання війни і що ніякі крутійства не зможуть зменшити значіння цієї статистики. Якщо взяти під увагу зменшення числа торговельних кораблів, як і обмеження, спричинені конвоюванням кораблів, тоді зрозуміємо, чому в Анґлії заводять картки на щораз то нові харчі і чому анґлійський уряд щораз частіше перестерігає своє громадянство перед дуже важкими часами.

Підчас останньої світової війни — пише далі „Тевере" — система конвоїв зменшила на дві третини дохідність торговельних кораблів, бо кораблі мусіли ждати на спільний речинець виїзду. Також і тепер треба числитися з дуже поважним зменшенням доходовости торговельних кораблів внаслідок системи конвоювання.

Нарікання і протести західних великодержав з приводу втрати кожного корабля не можуть очевидно мати надто корисного впливу на пропаґанду. Якщо бльокада Німеччини є слушна, тоді і контрбльокада зовсім зрозуміла. Адже-ж сам Черчіль у своїй книзі про світову війну 1914—1918 р. признав це, пишучи: „Чи може бути льоґічне, якщо робиться ріжницю між перерванням сухопутної комунікації, що вважають за слушну річ й змаганням, що мають на меті загамувати морську комунікацію?" — До того можна тільки додати питання, що сталося з анґлійською льоґікою, коли нині анґлійці не можуть погодитися з тим, що хтось інший поступає з ними так само, як вони з іншими.

Високі кари за недозволену підвишку цін

Ґенеральний Ґубернатор д-р Франк видав такий розпорядок з 21. січня ц. р. проти недозволеної підвишки цін:

§ 1. Хто підвищить ціни понад устійнені урядом щоб осягнути недопускально високі зиски при продажі товарів, чи предметів першої потреби, зі шкодою для громадянства, буде покараний вязницею, у важких випадках навіть смертю.

§ 2. Хто затримує товари, чи предмети першої потреби, яких виробом, перерібкою або розділом займається фахово або своєю поведінкою причиняється до зменшення ринку чи до підвишки цін, буде покараний вязницею, у важких випадках карою смерти.

§ 3. Хто відтягає з торговельного обороту товари, чи предмети першої потреби, всупереч звичайним торговельним засадам, щоб їх продати в тайній торговлі, буде покараний вязницею, у важких випадках карою смерти.

§ 4. Хто домагатиметься у згаданих випадках 1—3 високих цін або обіцюватиме високі взаїмні послуги, буде покараний вязницею.

§ 5. Хто відтягається продавати товарові запаси всупереч звичайним правилам господарки, щоб оминути вище згадані постанови розпорядку, по цінах означених урядом, або хто домагатиметься замісць грошей іншої взаїмної послуги, буде покараний вязницею.

§ 6. Згадані провини розглядає й видає присуди спеціяльний суд.

§ 7. Розпорядок обовязує з днем оголошення.

Краків, 21. січня 1940.

Д-Р ФРАНК,
Ґенеральний Ґубернатор.

Цілий світ глядить на німецьку воєнну господарку

= В еспанському часописі „АБЦ" появилася довша стаття про воєнну господарку в Німеччині та у ворожих державах. В ній між іншими пишеться:

Німецька політика цін і заробітків вдержується від ряду літ на тому самому рівні. Вона викликала подив цілого світа не тільки підчас війни. Коли в інших краях ціни й заробітки вагаються, в Німеччині вдержуються без змін, що є великим успіхом держави. Велику заслугу в цій стабілізації німецької господарки має чотиролітній плян. Для Анґлії неможливо наслідувати цю німецьку господарку передовсім тому, бо ціни довозу через упадок фунта дуже зросли, а крім цього господарська структура обох цих держав зовсім інакша. Щоб упадок анґлійського фунта використати для збільшення вивозу, анґлійцям не достає відповідної орґанізації англійської господарки. Великі втрати анґлійської фльоти унеможливлюють вивіз. Кінцевим вислідом цього буде мабуть така сама інфляція в Англії, яку пережила Німеччина безпосередньо по світовій війні.

——о——

За розбудову кредитових кооператив

на Лемківщині

Вартість поодиноких народів найчастіше оцінюємо відповідно до того, як є в них розвинене й зорґанізоване економічно-торговельно-господарське життя. Знаємо, що добре ведена народня господарка й торговля є саме основою добробуту кожного народу. Очевидно, що знов у торговлі та взагалі у приватній, кооперативній чи вже державній господарці головну, просто рішальну ролю відограють банки. Банки є саме тією рушійною силою, що підтримує поодинокі підприємчиві одиниці, спілки, союзи, тощо. Новітнього, складного господарського життя не можна собі навіть уявити без добре розвинених банків.

Якже-ж ця справа виглядає в нас?

За часів польсько - жидівського панування приходилось українцям зустрічати на кожному кроці важкі перешкоди, що дуже спинювали, а то й припинювали зовсім розвиток нашого життя в кожній ділянці, передовсім у господарській ділянці. Це відчула найбільше наша вбога й занедбана Лемківщина. І найбільш солідний та підприємчивий українець не міг тут до чогось доробитися. Всюди, в чисто українських околицях, бачили ми тільки жида, поляка, жида та ще раз жида. Жиди були тими пявками, які по наших селах і містечках зовсім опанували економічно-господарське життя і в страшний спосіб ожебрачували українське бідне населення. На щастя остаточний розвал „панської" Польщі поклав теж край і жидівському монопольному пануванню. Змінились життєві умовини. Почалося нове життя і для українського народу у Ґенерал-Ґубернаторстві.

* * *

У княжому городі Сяноці нові, свіжі, ріжнокольорові вивіски на крамницях. Написи українські, німецькі й польські. Одначе бачимо ще, на жаль, багато п'ятираменних зірок Сіона і написи „жидівська крамниця". В середмісті бачимо теж нову вивіску із написом „Український Кооперативний Банк".

Український банк у Сяноці! Перед „Українбанком" великий рух. Люди входять і виходять. Селяни, купці, робітники, інтелігенти. В канцелярії банку повно людей. За столом бачимо керманича банку інж. Ю. Темника, який пересиджує тут цілими днями. В нього урядових годин, мабуть, нема. Ввесь час дуже занятий, але всеж-таки невідмовився подати нам деякі інформації щодо „Українбанку". Ось вони:

Перед війною була в Сяноці кредитова кооператива „Сян". Ця наша установа працювала так, як взагалі тоді можна було працювати. Білянс кредитової кооперативи „Сян" з кінцем минулого року більше ніж скромний: на запасному фонді 1.432,— зол., на уділах 1.176.— зол. на вкладках 3.166.— зол., дрібної ощадности 199.— зол., на обороті 6.117.— зол., на позичках 4.535.— зол.

Тепер, серед змінених умовин, прийшлось і наші банки пристосувати до нових порядків і вимог нашого господарського життя. Кредитову кооперативу „Сян" перемінено на „Український Кооперативний Банк". Стан цієї нової нашої банкової установи з початком цього року такий: запасний фонд 1.745.— зол., готівка 13.457.— зол., уділи 4.102.— зол., вкладки до обороту 12.490.— зол., дрібна ощадність 1.249.— зол. Біжучий рахунок: (це нова форма вкладок і позичок) вкладки 24.480.— зол., позички 18.353.— зол., примусова дрібна ощадність при позичках 176.— зол. і вкінці звичайні позички 12.156.— зол.

Далі довідуємося, що вже за цей короткий час основано 11 станиць дрібної ощадности на Лемківщині. В самому Сяноці є 8 збірщиків дрібної ощадности.

Управа „Українбанку" у Сяноці може бути вдоволена зі своєї праці. За цей короткий час дійсно не можна було більше зробити.

Тепер треба буде взятися до дрібної ощадности, бо дрібна ощадність — це ж основа кредитових кооператив по наших селах і містечках. Орґанізуванням дрібної ощадности можуть занятись учителі, священики й взагалі українська інтеліґенція по селах. Нині маємо найкращу змогу піднести наші землі в Генерал-Губернаторстві на відповідний господарський рівень тимбільше, що маємо тепер найкращу нагоду дійсно багато корисного навчитися.

Ю. Таркович.

На жидів спадає відповідальність за війну

Італійський часопис „Режіме Фашіста" помістив довшу статтю про впливи жидівства в Англії, та про відповідальність жидів за вибух війни. Це зовсім байдуже хто кермує міністерством війни в Льондоні, чи Гор Беліша чи Пінкус Палліно. Суть справи в тому, що війна у свому заложенні та у своїх цілях є жидівська.

Англія веде війну по жидівськи. Один анґлійський жид заявив зовсім отверто, що війна ведеться зовсім добре. Коли хтось згине, буде менше безробітних.

Американський жид Барух, приятель Рузвельта, заявив, що ніоден впливовий жид не може стояти на визначному становищі і що краще вернутись до старої жидівської тактики — кермувати акцією посередньо, з укриття.

Отже і тепер по уступленні Гора Беліша провід залишився дальше в руках жидівства, яке кермує далі льондонською політикою. Жиди викликали війну і для воєнних цілей від ряду літ займали своїми людьми визначні становища в анґлійському уряді. Жидівські капіталісти опанували не лише анґлійський уряд, але й ціле життя Анґлії, головно при допомозі преси.

Якщоб одного дня жиди втратили свій велитенський вплив на англійську політику, тоді війна негайно покінчилася би вже на другий день.

Безперервний ланцюг морських втрат

З Амстердаму повідомляють: Еспанський рибальський корабель узяв на свій чердак 26 моряків з данського корабля „Кенедіян Ріфер", що затонув на північний захід від Кап Вілляно.

Зі Стокгольму повідомляють, що затонув шведський корабель „Паляля" (6.873 тон).

Данський вантажний корабель „Хове Ізефорс" згорів в одній шкотській пристані. Залогу врятовано.

З Осльо повідомляють, що радіостація відібрала алярмові сиґнали від естонського пароплава „Навтік". Залога вскла на ратункові човни.

Невтральні кораблі під англійською командою

Голяндські часописи помістили враження своїх кореспондентів з подорожей на кораблях, що плили під конвоєм. Льондонський дописувач щоденника „Гет Фольк" пише, що кораблями, які пливуть під конвоєм, опікуються в першу чергу воєнні кораблі та літаки. Одначе й торговельні анґлійські кораблі є менше або більше узброєні. Під анґлійським конвоєм може плисти теж і корабель невтральної держави, якщо його капітан заявить готовість спільної плавби з анґлійськими кораблями. Капітан такого корабля мусить виповнити квестіонар, в якому зазначується, чи поступатиме по думці вказівок свого „опікуна", чи теж діятиме на власну руку. — Одначе якщо капітан даного корабля раз згодиться долучити свій корабель до конвою, тоді команда переходить до капітана воєнного корабля, що конвоює торговельні кораблі.

Мін. Ґебельс проти англійських визискувачів

До Познаня, столиці округи „Варта", приїхав 19. ц. м. німецький міністер пропаґанди д-р Ґебельс, де виголосив промову. Ціле місто прибрано прапорами. У великій галі, де відбулася маніфестація, зібралося понад 70.000 німців, щоб вислухати промови д-ра Ґебельса. Збори відкрив провідник округи Ґрайзер, який в сердечних словах привитав міністра Ґебельса, як керманича пропаґанди Вождя й цілого національ - соціялістичного руху та склав звіт про працю в окрузі „Варте". Відтак д-р Ґебельс виголосив велику промову, яку приявні переривали голосними оплесками. Міністр пропаґанди наперед зясував розвиток Німеччини під проводом Адольфа Гітлера, опісля обговорив останні події, торкнувся війни з Польщею, важкої долі німців, які перебували на теренах военних подій, як теж жертв, що їх вони мусіли понести. Треба схилити голови — підкреслив промовець — перед геройством безчисленних хоробрих вояків. Вірність до свого народу, в якій віками витривали німці в Польщі, увінчалась успіхом, Ті, які десятками літ мусіли переносити найбільші жертви, користають тепер з розкошей свободи і нині здають собі справу з того, що це значить мати змогу вести таке життя, яке відповідає вимогам людськости. Опісля д-р Ґебельс обговорив основно події, що довели до війни. При цій нагоді напятнував гострими словами відповідальність англійських капіталістів, що втягнули невинні народи до кривавої війни.

Він зазначив при тому, що Анґлія та Франція, яка невільничо йде за нею, не мають ніякої іншої цили у війні, тільки перемогти Німечину та німецький народ. Одначе цієї цили не осягне ворог, на що вказують перемоги німецької армії, затоплення численних ворожих кораблів. успішність німецької контрбльокади, якої наслідки даються щораз дошкульніше відчувати в Анґлії. При кінці своєї промови д-р. Ґебельс візвав німців з округи „Варте" витривати у своїй дотеперішній діяльності й вірності німецькому народові, державі та Вождові.

Ця промова мін. Ґебельса в Познані знайшла живий відгомін у закордонній пресі, зокрема італійській, голяндській та арґентинській, яка присвятила цій промові багато уваги.

Данія проголошує свою невтральність

З Копенгаги повідомляють: На засіданні данського парляменту 19. ц. м. прийнято святочну декларацію, що потверджує невтральне становище Данії в теперішній війні. Заяву в цій справі зложили провідники всіх партій. Перед голосуванням над цією заявою виголосили промови провідники поодиноких партій. Опісля забрав голос міністер Ставнінґ, який між іншим заявив, що декларація, предложена парляментові, вповні вистарчае. Її спричинили часи, які переживаємо, поважні події, що трапилися у скандинавських державах. Данський уряд вповні погоджується з внеском і дякує партіям, які резпрезентують ввесь данський народ за те, що опрацювали заяву такого змісту. Уряд погоджується зі змістом у справі збереження невтральности й висловлює сильну волю боронити цю невтральність, як також незалежність краю.

——o——

Що було причиною вибуху у фабриці пороху?

З Амстердаму повідомляють: З огляду на велитенські розміри вибуху у фабриці пороху в північній дільниці Льондону, Велтгом Ейбі, анґлійське міністерство внутрішніх справ та міністерство засоблення оголосили комунікат такого змісту. В ньому читаємо, що „на основі дотеперішніх інформацій нема ніякої причини впевняти, що акт саботажу спричинив вибух у фабриці пороху у Велтгем Ейбі." В цій справі анґлійський уряд веде слідство.

Одначе матеріяли, які в міжчасі зібрав анґлійський уряд, вказують зовсім виразно на те, що всупереч офіційним заявам уряду, саботаж спричинив вибух у Велтгем Ейбі. Кореспондентам закордонних часописів у Льондоні заборонили писати про безліч подробиць у справі вибуху. Часописи можуть поміщувати тільки офіційні комунікати в цій справі.

„Юнайтед Пресс" повідомляє, що у звязку з підозріннями, немов би вибух був спричинений саботажем, зміцнено охорону арсеналу у Вульвіч, де є велика фабрика зброї. Анґлійська поліція побоюється саботажу в арсеналі у Вульвіч, тимбільше, що одержала поважні перестороги. Також і в міністерстві війни зміцнено поліційну охорону.

Назагал анґлійські часописи висловлюють переконання, що вибух фабрики пороху в Льондоні це акт саботажу.

Анґлія відкинула протест ЗДПА в справі конфіскати листів

З Вашинґтону повідомляють: Анґлійський уряд відповів на протест Злучених Держав у справі отвирання американських поштових пересилок анґлійською цензурою. Американський уряд уважає відповідь Анґлії відкиненням протесту. Одночасно американський уряд стверджує, що Анґлія присвоює собі право, яке суперечить загально принятому міжнародньому праву. Уряд Злучених Держав заскочений тоном анґлійської відповіді.

З Гамільтону повідомляють, що анґлійська поліція затримала американський поштовий літак „Амеріка Кляйп", який летів з Бальтімору. Американський літак мусів осісти і ждати так довго, аж доки анґлійські цензори не переглянули цілої пошти. Уряд анґлійської цензури заявив, що відтепер усі літаки трансатлянтійської лінії буде затримувати підчас лету в обох напрямах і всі поштові посилки цензурувати.

Американський щоденник „Нью-Йорк Таймс" пише, що затримання трансатлянтійського американського поштового літака анґлійською поліцією спричинило гострий протест Злучених Держав. Обурення, викликане відкиненням першого протесту у справі цензури американської пошти, зросло тепер ще більше внаслідок нового випадку анґлійської самоволі. Треба сподіватися, що останній випадок викличе поважну дискусію в американському парляменті, та спричинить енергійну дипльоматичну акцію американського уряду.

Африка проти війни з Німеччиною

З Капштаду повідомляють: Ґенерал Герцоґ заповів у парляменті Полудневої Африканської Унії, що зголосить резолюцію такого змісту:

„Парлямент стоїть на становищі, що надійшла вже відповідна хвилина, щоб покласти кінець военному станові з Німеччиною та наново завести нормальні мирні взаємини.".

ЄГИПЕТ НЕ МАЄ НАМІРУ ПРИЛУЧУВАТИСЯ ДО ВІЙНИ.

З Каїра повідомляють: Часопис египетських націоналістів „Міср-аль Патат" знову ствердив, що співпраця Єгипту з Анґлією в теперішній війні можлива лише в цьому випадку, як би Анґлія відкликала свої війська з Єгипту та признала вповні египетські права в Судані.

——o——

Італія спокійно глядить у майбутнє

Рада міністрів під проводом Мусолінія затвердила державний буджет на 1940/41 рік, що передбачує 29.002,662.000 лірів у доходах і 34,895.587.000 лірів у видатках. Недобір буджету сягає 5,892.000 лірів. Буджет передбачує підвишку розходів трьох військових міністерств на суму 2,568,000.000 лірів. Ці видатки необхідні, щоб перевести деякі важні інвестиції, які запевнять на всякий випадок боєздатність армії. Далі звишку 1.616 міліонів лірів виявляють розходи міністерства скарбу, що зросли до 2 міліярдів у звязку з державними субвенціями для орґанізації молоді, внаслідок італійсько-альбанського митного договору і вкінці сплати державного довгу. Буджет міністерства закордонних справ збільшено на 412 міліонів лірів головно у звязку з видатками для Альбанії, при чому 300 міліонів лірів призначено на будову доріг і меліорації.

Підвишку доходів на 4.400 міліонів лірів передбачує буджет з маєткового та оборотового податку. Крім того рада міністрів рішила, що дасть дозвіл на нові видатки, щоб зміцнити армію відповідно до потреб, що їх спричинило поважне міжнародне положення. Одначе цих видатків не можна буде покрити зі звичайних джерел доходів.

Вкінці рада міністрів затвердила законопроєкт Мусолінія, що передбачує привілеї при обсаді становищ для батьків родин, які мають багато дітей.

Уряд Чемберлена тратить довіря

Анґлійський часопис „Дейлі Геральд" пише: Консервативний посол Рольф Ґлін заатакував незвичайно гостро анґлійський уряд у листі до своєї партії заявляючи, що серед анґлійського громадянства постійно поширюється настрої загального огірчення. Становище уряду виїмково важке, бо не зважаючи на підтримку прихильників Чемберлен не може перевести скорої реорґанізації уряду. Останнє засідання парляменту відбулося під знаком щоразто більшого недовіря.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПОБЕРЕЖЖА СМЕРТИ.

Анґлійський пароплав „Кіркпуль" (4.842 тон) осів на мілині коло полудневого побережжа Анґлії. Залогу врятували. — Анґлійський пароплав „Протезілявс" (9.577 тон) наїхав на міну коло західнього побережжа Анґлії. Залогу, що складалася з 60 осіб, вдалося врятувати. Анґлійський корабель „Мілдрід" затонув внаслідок зудару.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

Січень.
25. Четвер. Татіяни муч.
26. Пятниця: Єрмила, Стратти.
27. Субота. Св. Отців у Сик.

Вияснення. Невідомі люди поширюють у Кракові неправдиві вістки, що дотеперішні невдачні сценічні виступи у Кракові та влаштування т. зв. „Маланчиного Вечора" організувала „Летюча Естрада". Оцим заявляю, що „Летюча Естрада" досі ніякого виступу ще не організувала, а всі ці вістки слід уважати злобними і неправдивими. — **Анатоль Демо-Довгопільський, інструктор „Летючої Естради".**

Помер президент Швайцарії. Дня 23. ц. м. помер на серце у Берні д-р Йосиф Мотта, пятикратний союзний президент Швайцарії.

Великі спеки в Аргентині. В Буенос Айрес тільки в одному дні померло від сонячного удару 21 осіб. Такої рекордової спеки вже давно не було в Америці.

Еспанія в обіймах гострої зими. В цілій Еспанії здержана автобусова комунікація, бо всі шляхи засипані снігом. Всіх мужчин у горах візвали прочищувати шляхи, бо годі довезти харчі. Багато місцевостей зовсім відтяті від світа. Голодні вовки нападають на прохожих і підходять до людських осель.

В Ісляндії тепло. В північній Ісляндії є тепер 10 ступнів тепла. Це теж одна з примх природи, бо навіть у полудневих краïнах панує тепер гостра зима.

Відкриття словацького університету. Братислава живе під знаком відкриття нового словацького університету.

Підвишка цін у Голяндії. Голяндське статистичне бюро оголосило цифри — вказники для гуртівної торговлі. Основою цих цін є пересічні ціни з років 1936/38. Зі статистичних даних виходить, що для гуртівної торговлі зросли ціни від 99,8 в серпні 1939 р. на 121,9 до 15. ц. м. В поодиноких випадках ціни харчів підскочили з 97,3 на 111,6, а головні матеріяли від 96,8 на 140. Готові товари підскочили від 101,8 на 119,3.

Скандали у французькому таборі збігців. Французький часопис „Матен" у статті, сильно обкроєній цензурою, подає деякі подробиці про положення у французькому таборі в Лісе. В тому таборі примістили без ніякої опіки 284 дітей у віці від 6 до 12 літ. Французька цензура унеможливила „Матенові" подати ближчі подробиці.

Вибух у французькій гуті. Недавно вибухнув у гуті Кольомбель в північній Франції великий котел, виповнений плинною сталлю. Розтоплений метал вилився на групу робітників, зпоміж яких — як повідомляє Авас — 4 робітники померли внаслідок ран від попарення.

Безконечні корабельні втрати. Норвежський корабель „Плюто" і англійський „Бальтанґлія" наїхали на міну й затонули при північно-західному побережжі Англії. Пропав без вісти норвежський пароплав: „Мавриція". Грецький корабель „Екатонтаркос Драґовліс" затонув на Атлянтику. Англійський стежний корабель „Вальдора" пропав без вісти.

Велика пожежа в Японії. 300 км. від Токія положене місто Шізуоко впало жертвою жахливої пожежі, що зовсім спалила це місто. Згоріло понад 4.000 домів, а в них понад 300 осіб, що не мали змоги втекти з моря вогню. Як відомо, в Японії будують доми з дерева та з паперової маси, тому вони горять, як свічки.

Копальняна катастрофа в Америці. У Вірджінії у Злучених Державах завалилася шахта. Втратило життя 92 шахтярів.

Нагальні зливи у Бразилії. У стейті Ріо випали катастрофальні зливи. Внаслідок повені затонуло 16 осіб.

Малий фейлєтон

От так собі...

— А-а-а... і ви тут?

— Приїхав, бачите, може якийсь інтерес... Всі роблять інтереси, а чоловік отак нидіє на провінції. Врешті тягне до центру. А як ви?

— Нічого. Інтересів не роблю...

— А що робите?

— Сплю здебільша...

— Як то?

— Дуже практично. Мало зуживаю кальорій, задержую тепло і мало консумую. Дешево обходиться.

— Цікаво! Ну, а як радили б мені?

— Думаю, що в нинішних часах краще жити на провінції. Врешті, що тут можна радити, або не радити. Інтереси вже скінчились. Тепер лише клопіт як поміняти на дрібні...

— Пустяки, — засміявся мій знайомий — я тим не журюся. — Йде лише про те, щоб знайти когось впливового. Може б ви так справили до когось?

Думав я, думав і кажу, що не знаю. Знайомий подивився скосом:

— А про д-ра Каламутку не чули?

— Та чув. Він на Крутій живе. Попробуйте, може якраз...

Знайомий побіг, а вечором ми знову стрінулись.

— Ну, як там? — питаю.

— Все найкраще... Прийшов я, знаєте, та й кажу: так а так, хочу робити інтерес. А він тоді: „Молодець, ей Богу. Хвалю! Інтерес і тільки інтерес! Наші загалом не вміють братися за інтерес. А ви зразу і за інтерес..." — і післав мене до Касина.

Прийшов я і до Касина, а там народу, аж кишить. Сів до столика і сиджу. Сиджу чверть години, пів години, годину і ніхто мене не питає ні не займає: Як у Бога за дверима, тільки по людях позираю. Аж тут поруч при столику бачу трьох добродіїв. Щось розговорюють. Розкидають руками, розмахують: „Перша кляса! Майлянд! Як дріт! — Купці, думаю і вже хотів присісти. Та довідався, що це не купці...

— А хто ж?

— Два целебси і один жонатий...

— Ну, і що?

— Вони справили мене до буфету. Кажуть, там найкраще. Не щодо їди, а щодо інтересу. І таки добив. Підійшов до мене такий непоказний собі на око чоловічок і відразу: „Я вас знаю: Ви мали батька й матір і тітку вашу знаю і діда вашого вуйка, що був жонатий з донькою прадіда моеї вуйни." Цікаво звідки він те все міг знати? Ми випили по чарці, як свояки так би сказати, а що не було чим добре закусити, то випили ще по другій і третій, врешті в голові шуміло й треба було перейтись. А він тоді до мене: „Ходім-те, каже, я вам покажу інтерес: Перша кляса! Майлянд! Як дріт!" Ге, ге, ге, — засміявся я — вже чув. . Здивувався: „Де чули від кого? Це ж тайна. Мій помисл. Тільки прошу о секрет!... *Слово?*" — Слово, — і ми прибили руку.

Йдемо. Довго йшли. Плянтами, вулицями, потім попід замок, аж зійшли в долину.

— Що це за долина? — питаю.

— Це не долина, а ріка!

— Як ріка, коли ж води не видно.

— Замерзла!

— Така велика ріка і замерзла?

— А так, то не в нас. В Европі всі ріки так...

Вкінці мій знайомий почав розказувати про інтерес:

Від якогось того замку, може з пів кільометра вдолину, цей свояк запропонував йому виключне й одиноке комісійне (в коміс) право на рибу. Добили торгу, тільки треба було ще піти до д-ра Каламутки написати життепис.

— Який це життепис? — питаю.

— А життепис. Мовляв, що і як: Чи любив рибу, чи ловив рибу і як — у чистій воді, прудкій чи каламутній; ціле таке „курікулюм віте".

— І ви написали?

— Написав. І записав собі. ще всякі подробиці.

— Які подробиці?

— А такі, щодо прав...

— Маєте всі права?

— Маю. Виключні... Приміром, я питав його, що було б, як би так хтось інший став ще ловити. А він на те: „Не дасть ради. То не якась там Нараївка, чи Гнила Липа; то ріка глибока й широчезна. Звичайно як в Европі." А потім питав я його, чи можу виконувати рибне право і в зимі. А він на те: „Скільки захочете! Тільки полонку прорубаєте, а там риби, а риби! Так вам і поприліпала до леду. І щуки і плотиці, лини й коропи. А яка дорога тепер риба, золото!"

Мій знайомий аж захлистувався від радости. Просив й на вечеру. Тільки не знав, де більші порції. Ми не вирішили й так і не пішли. Опісля я вже його не бачив. Довго. Поїхав десь на провінцію дожидати на остаточну відповідь.

Аж по місяцеві, чи півтора стрічаю його знову.

— Що з вами?

— Нічого...

— А що з рибою?

— А чорт...

— Як то?

— Шість тижнів ждав, лист за листом писав і ні словечка відповіди, аж нині мусів приїхати. Приходжу й питаю: що з моїм „курікулюм віте", що з тою рибою? А він тільки рукою відмахнув: „Нема, каже, риби..." А що є? — „Пісок і шутер. Але до цього, крім „курікулюм віте", треба ще бути й фахівцем"...

Леле.

Віденська весняна ярмарка. Від 10. до 17. березня відбудеться у Відні весняна ярмарка, вже друга воєнна ярмарка.

Кількість радіослухачів у Німеччині. Німецьке радіо оповістило, що у грудні м. р. прибуло 276.024 нових радіослухачів, так що загальне число всіх радіослухачів Великої Німеччини виносить 13,711.325.

Пожежа на італійському кораблі. На чердаку італійського моторового корабля „Орачіо" вибухла в ночі пожежа. На заклик загроженого корабля надплили інші італійські та французькі кораблі. Врятувано 559 осіб, бракує 107 осіб, з того 64 членів залоги. Італійські літаки перешукують море за нещасливими розбитками й рятунковими суднами.

Вожд Литви уступив. Литовський начальний вожд, ген. Раштікіс, вручив президентові Литви свою димісію. Раштікіс від двох літ відігрівав рішаючу ролю у внутрішній консолідації Литви. Президент Литви ще не видав свого рішення в цій справі.

Нехіть Америки до Англії. Американські часописі пишуть, що останні англійські реквізиції та контроля над американськими посилками й кораблями довели до охолодження досі прихильного настрою американців до Англії.

Ліквідація банди рабівників. Поліції вдалося унешкідливити банду рабівників, що від початку вересня діяла в околиці Ґарволіна. Банда має на своїй совісті не менше 18 нападів і замордувала 15 осіб. Провідника банди Олександра Невядомського, зловили у хаті одного селянина. Його застрілили підчас спроби втечі.

ОСТАННІ ВІСТКИ

Воєнні комунікати з західнього фронту

Начальна Команда Німецької Армії повідомляє:

Берлін, 21. січня. Між Мозелею і Пфальцьким Лісом німецькі стежі звели бій з французькими стежами та взяли в полон багато французів.

Летунство переводило розвідчі лети над Англією та Францією. Над французьким фронтом відбулися летунські бої. Знищено один німецький літак.

Поодинокі ворожі літаки перелітали нічю з 19. на 20. січня понад Голяндією в напрямі північно-західньої Німеччини.

Берлін, 23. січня. У днях 21. і 22. ц. м. не було ніяких особливих подій.

Берлін, 24. січня. На пограниччі на полудневий схід від Пірмазену німецька стежа взяла до неволі кількох полонених, без ніякої втрати для себе. Крім того ворог мав багатьох убитих.

Воєнна морська фльота вела також в останніх тижнях успішну торговельну війну на Північному Морю, Атлянтику й Балтику. Також діяльність пошукувачів мін і стежних кораблів була переведена пляново.

Німецька „Люфтганза" разом з совітським „Аерофлотом" буде обслуговувати лінію Берлін — Москва, при чому літаки будуть затримуватися в Данціґу, Кеніґсберґу, Білостоці та Мінську.

Короткі вістки

Перед балканською конференцією. З Білгороду повідомляють урядово, що румунський міністер закордонних справ Гафенку та югословянський міністер закорд. справ Маркович зустрінулися в Оравиці та обговорили всі справи, звязані з білгородською конференцією балканських держав. Кружляють поголоски, що оба міністри обговорили зустріч короля Румунії Карла з реґентом Югославії, князем Павлом.

Мадярські часописи пишуть, що зустріч міністрів закордонних справ Румунії та Югославії означає покращання мадярсько-румунських взаємин.

Нова транзитова тарифа між Німеччиною, СССР і Литвою. При залізничих переговорах, що довший час велися між СССР і Литвою у Москві, устійнили нову тарифу для особового й товарового перевозу. — Крім цього устійнили нову тарифу між СССР, Литвою й Німеччиною для великих транспортів з СССР до Німеччини.

Відкриття правильної летунської комунікації Берлін — Москва. У звязку з відкриттям нової летунської лінії Берлін — Москва причалив перший комунікаційний літак на летовищі Берлін — Рангсдорф. —

Море викидає рештки кораблів. В ріжних околицях ірляндського побережжа щоденно бачать рештки затоплених анлійських і невтральних кораблів, які море викидає на беріґ. Ірляндський уряд оголосив, що треба зголошувати такі „трупи" кораблів, як також усякі претенсії на право власности.

Брутальна політика Англії спричинює великі втрати невтральним державам. Союз китайських фабрикантів у Шангаю перестігає своїх членів перед висилкою товарів кораблями до Сінґапуру. Щоденні втрати китайських фірм з приводу брутальних англійських метод у Сінґапурі доходять до двох міліонів долярів.

ОГОЛОШЕННЯ

Стельмаха Теодора з Бучаччини шукає брат — Петро. Вістки посилати до Українського Комітету, Краків, вул. Яблонівських 10.

Лупкович Микола, к. студент краківського університету й Мгр. Перешлюга Дмитро (Березяк) — хай дадуть про себе знати Осадчукові Іванові, Ряшів, вул. Августа 6.

Адвокат Мгр. Олекса Яворський веде адвокатську канцелярію в Кракові при вул. Гродській ч. 32, II. пов. Урядові години: 9—12 і 4—7.

Дентистичний практикант, українець з дволітньою практикою, пошукує дентистичного заведення, щоб відбути практику. Адреса: Мельник Петро, Український Комітет, Володава, 3-го Мая 15.

До інжинерів! Дня 28. січня 1940 р. в год. 10. рано Українське Касино Краків, Вісьльна 8 (білярдова саля) відбудеться відчит інж. Деревянка: „Український Господарський Солідаризм". На цей відчит запрошує всіх інжинерів, членів Союзу Вид'л Союзу Українських Інжинерів.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширині шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 15 сотиків за слово, найменше 2 зол. Для шукаючих праці 8 сот. за слово. Матримоніяльні по 30 сот. за слово.

Редагує КОМІТЕТ. За Редакцію відповідає Л. Хомяк. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34. II. тел. 137-42. З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під комісарською управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Redigiert von Redaktionskomitee. Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: L. Chomiak. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 137-42 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79